

Uutta kunnista

KUNTALIITON JULKAISUSARJA ■ NRO 3/2018

Valtuustojen ja hallitusten puheenjohtajat Manner-Suomen kunnissa vuonna 2017

Sirkka-Liisa Piipponen ja Marianne Pekola-Sjöblom, Suomen Kuntaliitto

KESKEISET TULOKSET

MÄÄRÄ. Manner-Suomen kuntien valtuustoihin ja hallitukseen valittiin valtuustokauden 2017–2021 alussa kaikkiaan 1 742 puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa.

PUOLUETAUSTA. Valtuuston ja hallituksen puheenjohtajat edustavat yleisimmin keskustaa, SDP:tä ja kokoomusta. Valtuustojen puheenjohtajista lähes puolet (48 %) ja hallitusten puheenjohtajista selvästi yli puolet (59%) ovat keskustalaisia. SDP:tä ja kokoomusta edustavia puheenjohtajia on valtuustoissa noin viidennes ja hallituksissa 15–16 prosenttia.

SUKUPUOLI. Valtuuston puheenjohtajista naisia on 39 prosenttia ja hallituksen puheenjohtajista 31 prosenttia. Naispuheenjohtajia on kunnissa vuonna 2017 alkaneella valtuustokaudella enemmän kuin koskaan aiemmin.

IKÄ. Valtuuston ja hallituksen puheenjohtajat ovat keskimäärin 52-vuotiaita. Puheenjohtajat ovat tyypillisimmin 50–64-vuotiaita. Sekä 30–39-vuotiaiden että vähintään 65-vuotiaiden puheenjohtajien osuudet ovat kasvaneet ajallisesti, 40–64-vuotiaiden osuudet ovat vastaavasti vähentyneet.

ÄIDINKIELI. Valtuustojen ja hallitusten puheenjohtajistosta 93 prosenttia on suomenkielisiä ja kuusi prosenttia ruotsinkielisiä. Ulkomaalaistaustaisia eli äidinkielen perusteella muita kuin suomen-, ruotsin- ja saamenkielisiä on valtuuston ja hallituksen puheenjohtajina erittäin vähän; kaikkiaan viisi henkilöä varapuheenjohtajina.

KOKEMUS. Valtuuston ja hallitusten puheenjohtajista harvempi kuin joka viides on ensi kertaa valtuustossa. Kaikista valtuutetuista ensikertalaisten osuus on 44 prosenttia.

Valtuustoihin valittiin kevään 2017 kuntavaaleissa kaikkiaan 159 kansanedustajaa. Heistä 23 toimii kotikuntansa valtuuston puheenjohtajana ja neljä hallituksen puheenjohtajana.

PÄÄTOIMISUUS JA OSA-AIKAISUUS. Nykyisen valtuustokauden alussa kaikkiaan 38 henkilöä 19 kunnassa hoitaa kunnallista luottamustehtäväänsä joko päätoimisesti tai osa-aikaisesti. Valtuuston puheenjohtajista yksi (Oulu) hoitaa tehtäväänsä päätoimisesti ja kaksi (Jyväskylä, Kotka) osa-aikaisesti. Päätoimisia hallituksen puheenjohtajia on kolmessa kunnassa (Lahti, Rovaniemi, Turku) ja osa-aikaisia yhdeksässä (9) kunnassa (Espoo, Hämeenlinna, Jyväskylä, Kotka, Lohja, Naantali, Raahe, Rauma ja Riihimäki). Osa-aikaisia hallituksen varapuheenjohtajia on kaikkiaan 9. Näiden lisäksi viidessä kunnassa toimii tällä valtuustokaudella pormestari (Helsinki, Kärkölä, Pirkkala, Tampere ja Tuusula). Valtuuston 1. toimintavuoden lopussa myös Puolanka valitsi pormestarin.

Tässä raportissa kuvataan Manner-Suomen kunnissa valtuustokauden 2017–2021 alussa valittuja valtuustojen ja hallitusten puheenjohtajia ja varapuheenjohtajia. Tarkasteltavana ovat puheenjohtajien puoluetusta, sukupuoli, ikä ja äidinkieli sekä kokemus luottamustehtävistä. Vertailua tehdään ajallisesti ja kuntakokoluokittain. Aikavertailu ulottuu joidenkin muuttujien osalta vuoteen 1993. Tiedot perustuvat oikeusministeriön ehdokasrekisteriin ja Kuntaliiton yhdessä KL-kustannuksen kanssa keväällä ja kesällä 2017 tekemään tiedonkeruuseen.

Raportin sisältö

- 1 Puheenjohtajien määrä, toimikausi ja vaalikelpoisuus
 - 2 Puheenjohtajien puoluetusta
 - 3 Puheenjohtajien sukupuoli
 - 4 Puheenjohtajien ikäjakauma
 - 5 Puheenjohtajien äidinkieli
 - 6 Puheenjohtajien kokemus muista luottamustehtävistä
 - 7 Päätoimiset ja osa-aikaiset luottamushenkilöt
 - 8 Lopuksi
- Liitetäulukot

1 Puheenjohtajien määrä, toimikausi ja vaalikelpoisuus

Valtuustokauden 2017–2021 alussa Manner-Suomen kuntien valtuustot ja hallitukset valitsivat keskuudestaan yhteensä 1 742 puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa. Kaikkien kuntien valtuustoissa ja hallituksissa on puheenjohtaja ja ensimmäinen varapuheenjohtaja. Lähes kaikissa valtuustoissa on myös toinen varapuheenjohtaja ja noin joka viidennessä kunnassa kolmas varapuheenjohtaja. Yhteensä yhdessätoista (11) kunnassa valittiin myös neljäs valtuuston varapuheenjohtaja. Hallituksista kahdessa kolmasosassa on toinen varapuheenjohtaja ja kahdeksassa (8) kunnassa myös kolmas varapuheenjohtaja.

Vaalikelpoisuusvaatimukset ovat samat ko. toimielimen jäsenillä ja puheenjohtajilla niin valtuustossa kuin hallituksessa. Henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen valtuustoon, ei ole vaalikelpoinen myöskään kunnanhallitukseen.

Valtuuston ja hallituksen puheenjohtajat valitaan tyypillisesti joko kahdeksi tai neljäksi vuodeksi. Puheenjohtajien toimikausi voi muuttua erottamisen vuoksi. Kuntalain 34 §:n mukaan valtuusto voi erottaa valtuuston ja valitsemiensa toimielinten puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan kesken toimikauden, jos he tai jotkut heistä eivät nauti valtuuston luottamusta. Erotettavaksi tulee koko puheenjohtajisto, ei yksittäinen henkilö.

2 Puheenjohtajien puoluetusta

Valtuuston puheenjohtajien puoluetusta

Manner-Suomen kuntien valtuustojen puheenjohtajista 48 prosenttia edustaa keskustapuoluetta, 22 prosenttia sosiaalidemokraatteja, 17 prosenttia kokoomusta ja 6 prosenttia ruotsalaista kansanpuoluetta. Loput seitsemän prosenttia puheenjohtaja-

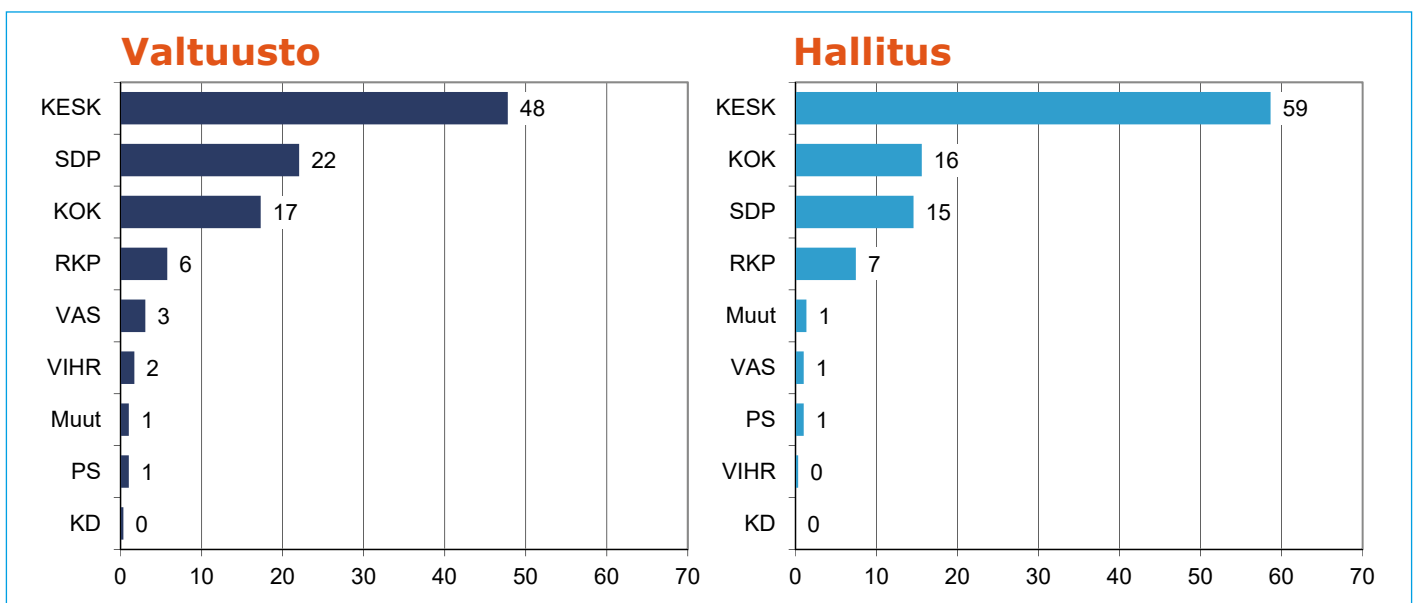
paikoista ovat vihreillä, perussuomalaisilla, sitoutumattomilla ja kristillisdemokraateilla. (kuvio 1)

Keskustalla on valtuuston puheenjohtajuuksia suhteellisesti selvästi enemmän kuin valtuustopaikkoja. SDP:llä ja RKP:llä puheenjohtajien osuus on hieman suurempi kuin valtuutettujen. Kokoomuksella on sekä puheenjohtajuuksista että valtuustopaikoista sama osuus, 17 prosenttia. Muilla puolueilla on suhteellisesti vähemmän puheenjohtajuuksia kuin valtuustopaikkoja. Suurin ero on perussuomalaisilla; valtuuston puheenjohtajista on perussuomalaisia yksi prosentti ja valtuutetuista 9 prosenttia (Pekola-Sjöblom & Piipponen 2018). (liite 1)

Valtuuston puheenjohtajien poliittinen jakauma vaihtelee kunnan koon mukaan. Erityisen suuri ero on keskustapuolueella, jolla on 69 prosenttia alle 5 000 asukkaan kuntien valtuuston puheenjohtajan paikoista, mutta yli 20 000 asukkaan kunnista vain 20 prosenttia. SDP:llä on suhteellisesti eniten paikkoja 20 000–50 000 asukkaan kunnissa, 41 prosenttia. Kokoomuksella ykköspuheenjohtajia on suhteellisesti yli 50 000 asukkaan kunnissa, 43 prosenttia. (liite 2)

Valtuuston varapuheenjohtajan paikat jakaantuvat puheenjohtajan paikkoja tasaisemmin eri puolueille. Ensimmäisen varapuheenjohtajan paikkoja on keskustapuolueella edelleen huomattavasti enemmän kuin valtuuston paikkaosuus edellyttäisi. Toisen varapuheenjohtajan paikkojen jakautuminen eri puoluiden kesken on samankaltainen kuin valtuuston paikkajakauma.

2000-luvulla suurimmat muutokset valtuuston paikkojen puoluejakaumassa ovat koskeneet keskustaa ja SDP:tä. Vuonna 2017 alkaneella valtuustokaudella keskustapuolueen paikkaosuus valtuuston paikoista oli kymmenen prosenttiyksikköä pienempi kuin vuonna 2001, SDP:n paikkaosuus puolestaan seitsemän prosenttiyksikköä suurempi.

Kuvio 1. Valtuuston ja hallituksen puheenjohtajien puoluetusta Manner-Suomen kunnissa vuonna 2017 alkaneella valtuustokaudella (% , N = 295)

Taulukko 1. Kunnanvaltuuston puheenjohtajien puoluetusta vuosina 2001, 2005, 2009, 2013 ja 2017 alkaneilla valtuustokausilla, % paikoista

Puolue	v. 2001	v. 2005	v. 2009	v. 2013	v. 2017
KESK	58	57	56	51	48
SDP	15	17	16	20	22
KOK	16	14	16	15	17
RKP	7	8	8	7	6
VAS	1	2	2	3	3
VIHR	0	0	1	1	2
Muut	2	1	1	1	1
PS	0	0	0	2	1
KD	1	1	1	1	0
LKM	432	416	332	304	295

Hallituksen puheenjohtajien puoluetusta

Hallituksen puheenjohtajiston puoluejakauma on samansuuntainen kuin valtuustoissa, sillä hallituksen jäsenistä pääosin kaikki ovat valtuutettuja. Ykköspuheenjohtajan paikkoja on eniten keskustalla, 59 prosenttia. Kokoomuksella ja SDP:llä paikkaosuus on noin 15 prosenttia ja RKP:llä 7 prosenttia. Loput kolme prosenttia puheenjohtajapaikoista jakaantuvat perussuomalaisten, vasemiston ja sitoutumattomien kesken. (taulukko 2)

Keskustan ja SDP:n osuus hallituksen puheenjohtajista on kasvanut vuonna 2009 alkaneesta valtuustokaudesta. Samaan aikaan kokoomuksen osuus on pienentynyt. RKP:llä puheenjohtajien paikkaosuus on 2000-luvulla vaihdellut viidestä seitsemään prosenttiin. Muiden puolueiden paikkaosuuksissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

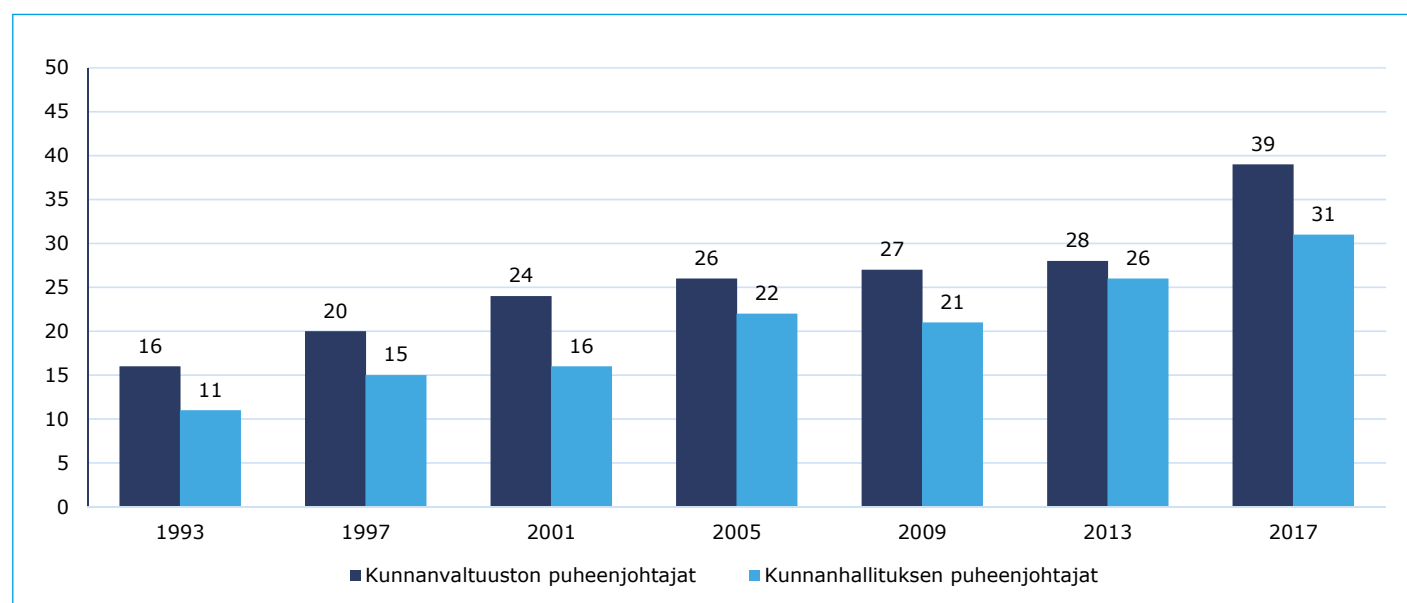
Hallituksen varapuheenjohtajien paikat jakaantuvat ykköspuheenjohtajien paikkoja tasaisemmin eri puolueiden kesken. Keskustapuolueella ja RKP:llä on varapuheenjohtajien paikkoja vähemmän ja muilla puolueilla vastaavasti enemmän kuin ykköspuheenjohtajan paikkoja. Erityisesti perussuomalaisilla ja vasemmistoliitolla paikkojen osuuksissa on kuitenkin suurta eroa; molemmilla on ykköspuheenjohtajien paikoista yksi prosentti, mutta toisen varapuheenjohtajan paikoista kymmenisen prosenttia. (liite 6)

Taulukko 2. Kunnanhallituksen puheenjohtajien puoluetusta vuosina 2001, 2005, 2009, 2013 ja 2017 alkaneilla valtuustokausilla, % paikoista

Puolue	v. 2001	v. 2005	v. 2009	v. 2013	v. 2017
KESK	63	61	56	57	59
KOK	13	14	25	23	16
SDP	13	15	11	10	15
RKP	7	7	5	6	7
Muut	2	1	1	0	1
VAS	1	1	1	1	1
PS	0	0	0	2	1
VIHR	0	0	0	0	0
KD	1	0	0	0	0
LKM	432	416	332	304	295

3 Puheenjohtajien sukupuoli

Tasa-arvolain¹ kiintiösäännös ei koske puheenjohtajien valintaa. Näin ollen valtuustot ja hallitukset voivat vapaasti valita puheenjohtajiston ilman sukupuolikriteeriä.

Kuvio 2. Naiset valtuuston ja hallituksen puheenjohtajina Manner-Suomen kunnissa vuosina 1993–2017, %

¹ Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986, 4a§

Naiset valtuuston puheenjohtajina

Valtuustokauden 2017–2021 alussa naisia oli valtuuston puheenjohtajista 39 prosenttia, saman verran kuin valituista valtuutetuista. Edelliseen valtuustokauteen verrattuna naisten osuus valtuuston puheenjohtajista nousi 11 prosenttiyksikköä. Naisten osuus on noussut tasaisesti vuodesta 1993, jolloin se oli 16 prosenttia. (kuvio 2)

Naisten osuuden kasvua valtuuston puheenjohtajissa selittää osittain naisten osuuden kasvu valtuutetuista. Myös naisennemmistöisten valtuustojen määrä on kasvanut: kuluvan valtuustokauden alussa niitä on kaikkiaan 26 kunnassa, edellisen valtuustokauden alussa vuonna 2013 vain kuudessa kunnassa (Pekola-Sjöblom & Piipponen 2018).

Kuntakokoluokittainen tarkastelu osoittaa, että alle 10 000 asukkaan kunnissa naisia on valtuuston puheenjohtajista vähemmän ja kaikissa yli 10 000 asukkaan kunnissa enemmän kuin Manner-Suomen kunnissa keskimäärin. Suhteellisesti eniten naisia

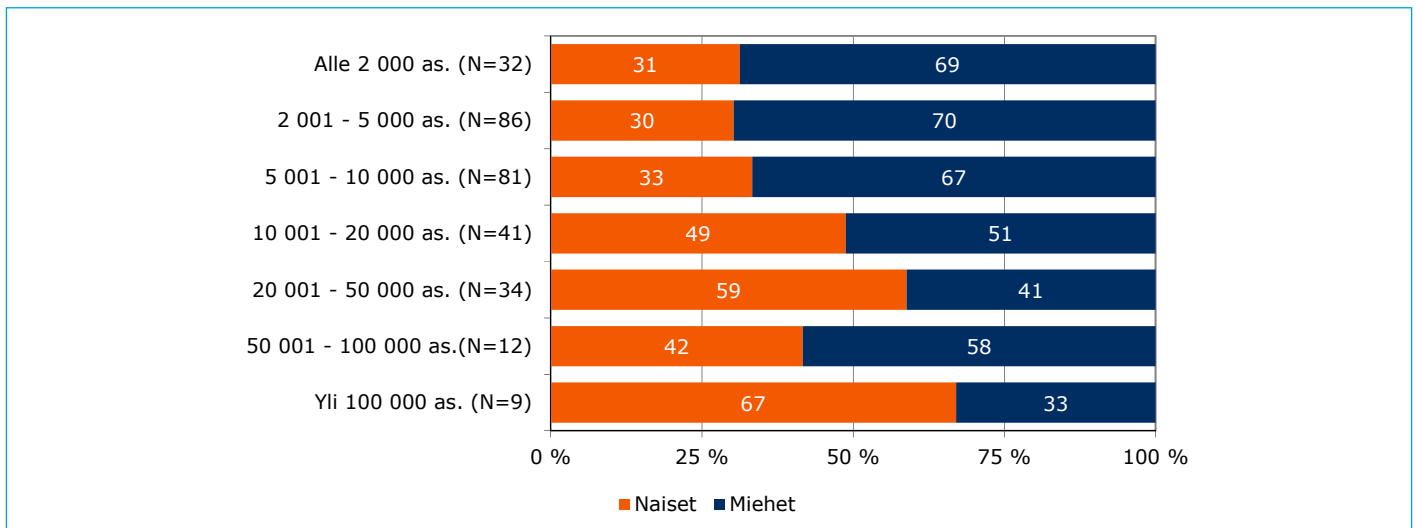
valittiin valtuuston puheenjohtajiksi yli 100 000 asukkaan kaupungeissa: kuuden kaupungin (Helsinki, Jyväskylä, Kuopio, Lahti, Tampere ja Turku) valtuuston puheenjohtajaksi valittiin nainen ja vain kolmeen mies. (kuvio 3)

Naisia on valtuuston varapuheenjohtajina hieman vähemmän kuin ykköspuheenjohtajina; ensimmäisistä varapuheenjohtajista naisia on 31 prosenttia ja toisista varapuheenjohtajista 37 prosenttia.

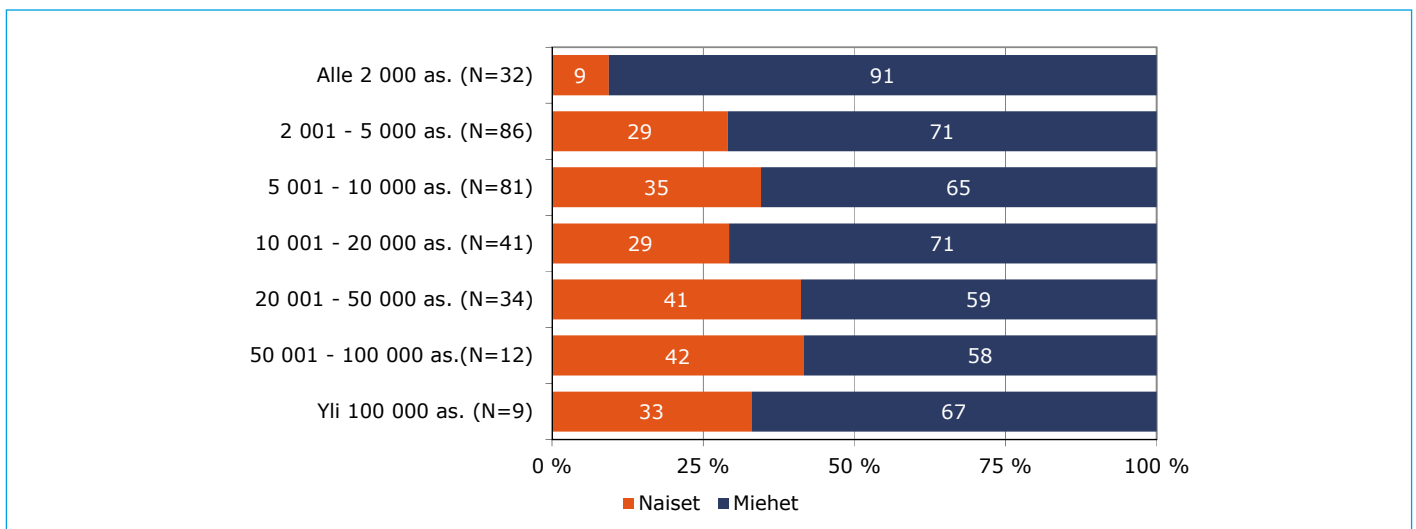
Naiset hallituksen puheenjohtajina

Naisia on hallituksen puheenjohtajista vajaa kolmannes (31 %). Edelliseen valtuustokauteen verrattuna naisten osuus hallituksen puheenjohtajista nousi viisi prosenttiyksikköä. Naisten osuus on noussut tasaisesti vuodesta 1993, jolloin se oli 11 prosenttia.

Kuntakokoluokittainen tarkastelu osoittaa, että naisia on hallituksen puheenjohtajina suhteellisesti eniten 20 000–100 000

Kuvio 3. Naisten osuus valtuuston puheenjohtajista Manner-Suomen kunnissa vuonna 2017 alkaneella valtuustokaudella. Kuntakokoluokittainen tarkastelu. (% , N = 295)

Kuvio 4. Naisten osuus hallituksen puheenjohtajista Manner-Suomen kunnissa vuonna 2017 alkaneella valtuustokaudella. Kuntakokoluokittainen tarkastelu. (% , N=295)

asukkaan kunnissa (41–42 %) ja vähiten alle 2 000 asukkaan kunnissa (9 %). Pienimmän kokoluokan kaikkiaan 32 kunnasta vain kolmessa (Enontekiö, Oripää, Pelkosenniemi) valittiin nykyisen valtuustokauden alussa nainen hallituksen puheenjohtajaksi.

Valtuustokauden 2017–2021 alussa yhdessä kunnassa (Jämsä) sekä valtuuston että hallituksen koko puheenjohtajisto olivat naisia, muissa kunnissa puheenjohtajien paikat jakautuvat molemmille sukupuolille tai olivat miehillä. Kaikkiaan 30 kunnassa sekä valtuuston että hallituksen puheenjohtaja on nainen. Yhteensä 121 kunnassa sekä valtuuston että hallituksen puheenjohtaja on mies.

Taulukko 3. Naiset ja miehet valtuuston ja hallituksen puheenjohtajina Manner-Suomen kunnissa vuonna 2017 alkaneella valtuustokaudella. (lkm:t ja %-osuudet)

		Valtuuston puheenjohtaja		N =
		nainen	mies	
Hallituksen puheenjohtaja	nainen	30 (10 %)	60 (20 %)	90 (30 %)
	mies	84 (29 %)	121 (41 %)	205 (70 %)
	N =	114 (39 %)	181 (61 %)	295 (100 %)

4 Puheenjohtajien ikäjakauma

Valtuuston puheenjohtajien ikä

Valtuuston puheenjohtajat olivat vaalipäivänä 9.4.2017 keskimäärin 52-vuotiaita, kaksi vuotta vanhempia kuin valtuutetut. Valtuuston puheenjohtajista lähes puolet on 50–64-vuotiaita. Nuorin puheenjohtaja oli 22-vuotias (Järvenpää) ja vanhin 76-vuotias (Pukkila).

Kuuteen kuntaan – Asikkalaan, Järvenpäähän, Kajaaniin, Kuhmoon, Tornioon ja Urjalaan – valittiin valtuuston puheenjohtajaksi alle 30-vuotias valtuutettu. Se on noin kaksi prosenttia valtuuston puheenjohtajista. Osuus on pysynyt saman suuruisena kolmena edellisenä valtuustokautena.

Valtuuston puheenjohtajista 18 prosenttia on vähintään 65-vuotiaita. Osuus on kasvanut 14 prosenttiyksikköä vuodesta 2001. Vastaavasti 50–64-vuotiaiden osuus on vähentynyt 15 prosenttiyksiköllä.

Taulukko 4. Valtuuston puheenjohtajien ikäjakauma* vuosina 2001, 2005, 2009, 2013 ja 2017 alkaneilla valtuustokausilla Manner-Suomen kunnissa, %

Ikäryhmä	v. 2001	v. 2005	v. 2009	v. 2013	v. 2017
18-29 v.	1	1	2	0	2
30-39 v.	8	9	8	18	15
40-49 v.	27	25	24	22	21
50-64 v.	60	59	55	47	45
65- v.	4	7	11	13	18
N, vastanneita	431	399	332	192	295
Kuntien lkm	432	416	332	304	295

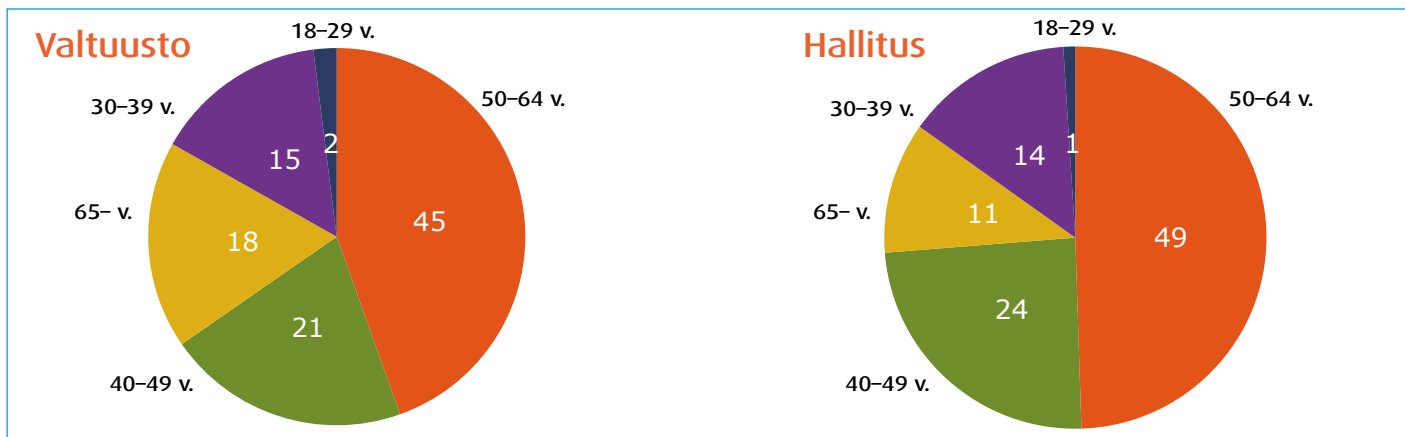
*ikä vaalipäivänä

Hallitusten puheenjohtajien ikä

Hallituksen puheenjohtajat ovat keskimäärin 52-vuotiaita, saman ikäisiä kuin valtuuston puheenjohtajat. Hallituksen puheenjohtajista puolet on 50–64-vuotiaita. Nuorin puheenjohtaja on 22-vuotias (Inkoo) ja vanhin 76-vuotias (Viitasaari).

Alle 30-vuotiaita on hallituksen puheenjohtajista vain prosentti (Iisalmi, Iitti, Inkoo, Turku). Osuus on pysynyt yhtä pienenä vuodesta 2001. Sitä vastoin 30–39-vuotiaiden osuus on kasvanut kahdeksan prosenttiyksikköä samana aikana.

65 vuotta täyttäneitä ja sitä vanhempia on hallituksen puheenjohtajista 11 prosenttia. Osuus on kasvanut 8 prosenttiyksikköä vuodesta 2001. Vastaavasti 50–64-vuotiaiden osuus on vähentynyt samaan aikaan kymmenisen prosenttiyksikköä.

Kuvio 5. Valtuuston ja hallituksen puheenjohtajien ikäjakauma Manner-Suomen kunnissa vuonna 2017 alkaneella valtuustokaudella. (%), N = 295). Ikä vaalipäivänä 9.4.2017.

Taulukko 5. Hallituksen puheenjohtajien ikäjakauma* vuosina 2001, 2005, 2009, 2013 ja 2017 alkaneilla valtuustokausilla, %

Ikäryhmä	v. 2001	v. 2005	v. 2009	v. 2005	v. 2013	v. 2017
18-29 v.	0	1	1	1	2	1
30-39 v.	6	6	8	6	11	14
40-49 v.	32	29	24	29	24	24
50-64 v.	59	60	61	60	49	49
65- v.	3	4	6	4	14	11
N, vastaan- neita	430	407	332	407	195	295
Kuntien lkm	432	416	332	416	304	295

*ikä vaalipäivänä

5 Puheenjohtajien äidinkieli

Valtuuston ja hallituksen puheenjohtajista (ml. varapuheenjohtajat) suomenkielisiä on 93 prosenttia ja ruotsinkielisiä 6 prosenttia. Saamenkielisiä on kaikista puheenjohtajista 5.

Henkilöitä, jonka äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame, valittiin puheenjohtajistoon yhteensä viisi (5), kaikki varapuheenjohtajiksi. He tulivat valituksi Heinolassa, Hämeenlinnassa, Ilomantsissa, Tampereella ja Turussa.

6 Puheenjohtajien kokemus muista luottamustehtävistä

Valtuuston ja hallituksen puheenjohtajaksi valitaan yleensä sellaisia henkilöitä, jotka ovat olleet valtuutettuna ja joilla on kokemusta puheenjohtajuudesta, esimerkiksi toimineet varapuheenjohtajana. Ensimmäistä kauttaan valtuustossa istuvien osuus uusista ykköspuheenjohtajista on vain 15–16 prosenttia. Kaikista valtuutetuista uusia on 44 prosenttia.

Vuoden 2017 kuntavaaleissa oli ehdolla kaikkiaan 162 kansanedustajaa, joista 159 sai valtuustopaikan omasta kotikunnastaan. Heistä 23 valittiin kuntansa valtuuston puheenjohtajaksi ja neljä hallituksen puheenjohtajaksi.

7 Päätoimiset ja osa-aikaiset luottamushenkilöt

Monen kunnallisen luottamushenkilön ajankäyttö vastaa osa-aikatyötä. Tutkimuksen mukaan vuonna 2015 suuren kaupungin hallituksen puheenjohtajan työ vei aikaa keskimäärin 15 tuntia viikossa (Sandberg 2016). Etenkin eläkkeellä olevilla valtuuston ja hallituksen puheenjohtajilla on mahdollisuuksia resursoida ajallisesti luottamushenkilötyöhön.

Tässä raportissa kuitenkin tarkastellaan niitä päätoimisia ja osa-aikaisia luottamushenkilöitä, jotka ovat antaneet suositumisen päätoimisuuteen/osa-aikaisuuteen ja saavat luottamustehtävän hoitamisesta eläkettä kartuttavaa palkkaa (kuntalaki 410 /2015, 80 §). Heillä on samat työhön liittyvät sosiaalietuudet kuin kunnan palveluksessa olevalla, kuten oi-

keus vuosi- ja sairauslomiin, perhevapaaseen ja työterveys- huollon palveluihin.

Tammikuussa 2018 päätoimisesti- tai osa-aikaisesti kunnallista luottamustehtävää hoiti 38 henkilöä 19 kunnassa. Valtuuston, hallituksen ja lautakunnan päätoimisena puheenjohtajana toimi 6 henkilöä ja osa-aikaisena 20. Pormestareita oli 5 ja apulaispormestareita 7. Toukokuussa 2018 myös Puolanka valitsi pormestarin.

Taulukko 6. Päätoimiset ja osa-aikaiset puheenjohtajat Manner-Suomen kunnissa tammikuussa 2018. (N = 38)

	Luottamustehtävä	Kpl	Kunnat
PÄÄ- TOIMI- SET	Valtuuston puh. joht.	1	Oulu
	Hallituksen puh. joht.	3	Lahti, Rovaniemi, Turku
	Lautakunnan puh. joht.	2	Oulu
	Pormestari	5	Helsinki, Kärkölä, Pirkkala, Tampere, Tuusula
	Apulaispormestari	7	Helsinki, Tampere
OSA- AIKAISET	Valtuuston puh. joht.	2	Jyväskylä, Kotka
	Hallituksen puh. joht.	9	Espoo, Hämeenlinna, Jyväskylä, Kotka, Lohja, Naantali, Raahe, Rauma, Riihimäki
	Hallituksen 1. varapuh. joht.	5	Espoo, Jyväskylä, Lahti, Tuusula, Vantaa
	Hallituksen 2. varapuh. joht.	4	Jyväskylä, Lahti, Tuusula, Vantaa

Päätoimisesti tai osa-aikaisesti luottamustehtävää hoitavia on kaiken kokoisissa kunnissa. Pienin on Kärkölä, asukasluvultaan noin 4 500 ja suurin Helsinki, yli 600 000 asukasta. Molemmissa toimii pormestari. Suurista, yli 100 000 asukkaan kaupungeista kaikilla muilla paitsi Kuopiolla on päätoimisia tai osa-aikaisia luottamushenkilöitä.

Päätoimisista ja osa-aikaisista puheenjohtajista 37 prosenttia on kokoomuksesta, 29 prosenttia sosiaalidemokraateista, 21 prosenttia vihreistä, keskustasta ja sitoutumattomista on molemmista 5 prosenttia ja vasemmistosta 3 prosenttia. Sitoutumattomien jäsenet ovat eri valitsijayhdistyksistä.

Päätoimiseksi ja osa-aikaisiksi luottamushenkilöiksi valitut henkilöt menestyivät vuoden 2017 kuntavaaleissa hyvin vaihtelevasti. Osa oli ääniharavia (6 henkilöä) ja osa pääsi valtuustoon viimeisten joukossa.

Päätoimisesti tai osa-aikaisesti luottamustehtävää hoitavia miehiä ja naisia on suunnilleen saman verran. Pormestarit sen sijaan ovat kaikki miehiä.

Päätoimisten ja osa-aikaisten puheenjohtajien ikähaitari on laaja; nuorin puheenjohtajaksi valittu oli kuntavaalipäivänä 27-vuo-

tias ja vanhin jo 71 vuotta täyttänyt. Keski-ikä on selvästi muita valtuuston ja hallituksen puheenjohtajia alhaisempi, 48 vuotta.

Taulukko 7. Päätoimisten ja osa-aikaisten luottamushenkilöiden ikä ja puolue 1.6.2017 alkaneen valtuustokauden alussa, % (N = 38)

Ikä	%	Puolue	%
18-29 v.	3	KOK	37
30-39 v.	21	SDP	29
40-49 v.	29	VIHR	21
50-64 v.	42	KESK	5
Yli 64 v.	5	SIT	5
		VAS	3
Yht.	100	Yht.	100

8 Lopuksi

Tässä raportissa on kuvattu Manner-Suomen kunnissa valtuustokauden 2017–2021 alussa valittuja valtuustojen ja hallituksen puheenjohtajia ja varapuheenjohtajia. Tarkastelu on kohdistunut yhtäältä puheenjohtajiston puoluetusta ja valtuustokokemukseen ja toisaalta keskeisiin yksilöominaisuuksiin kuten sukupuoli, ikä ja äidinkieli. Selvitys sisältää sekä ajallista että kuntakokoluokittaista vertailua. Raportissa on analysoitu valtuuston ja hallituksen puheenjohtajia myös maakunnittain.

Naiset tekivät historiaa puoluejohtajavalinnoissa

Yksi mielenkiintoisimmista näkökulmista puheenjohtajavalinnoissa on sukupuoli. Naisten osuus uusista valtuutetuista nousi kevään 2017 kuntavaaleissa historiallisen suureksi, ja sama pätee myös naisten osuuteen uusista valtuuston ja hallituksen puheenjohtajista.

Syitä naispuheenjohtajien kasvavaan osuuteen on varmasti lukuisia, mutta vähäisimpiä eivät ole ne syyt, jotka selittävät myös naisten menestystä kevään kuntavaaleissa. Niitä ovat muun muassa naisenemmistöisten valtuustojen määrän tuplaantuminen, vihreiden naisvaltuutettujen merkittävä vaalimenestys ja myös sosiaalidemokraatteja edustavien naisvaltuutettujen osuuden kasvu suuremmaksi kuin niiden osuus ehdokkaista. Kunnittaiset erot ovat toki edelleenkin suuria.

Asiantuntemus ja johtamistaidot tärkeämpiä kuin sukupuoli

Näyttäisi siltä, että puheenjohtajien valinnassa painaa yhä useammin henkilön asiantuntemus ja johtamistaidot sukupuolen sijaan. Myös tulevilla maakuntavaaleilla ja maakunnallisilla luottamustehtävillä on jossain yhteydessä arveltu olevan vaikutusta kuntien puheenjohtajavalintoihin. Tilastot ja kuntaväen kanssa käydyt keskustelut antavat osaltaan viitteitä siitä, että naispuheenjohtajan valinta tai valitsematta jättäminen johtopaikalle on joissain tapauksissa yhteydessä myös naisvaltuutettujen vähäiseen määrään.

Kuntien luottamushenkilöpaikkojen täyttäminen on kuitenkin käytännössä monimutkaisen palapelin kokoamista ja sukupuoli on vain yksi asia, joka palapelissä otetaan huomioon. 'Ääniharvuuks' kunnassa tai omassa puolueessa ei automaattisesti ole taannut puheenjohtajapaikkaa. Valtuuston puheenjohtajista vain vajaa neljännes ja hallituksen puheenjohtajista 40 prosenttia ovat olleet oman kuntansa äänimagneetteja. Puheenjohtajan pesti on osalle irronnut selvästi heikommallakin äänimäärään suhteutetulla sijoituksella.

Ikä ja kokemusta – mutta myös nuoria ja untuvikkoja

Valtuuston ja hallituksen puheenjohtajilta edellytetään yleensä useiden vuosien kokemusta valtuustotyöstä ja kokemusta esimerkiksi varapuheenjohtajuudesta. Ensimmäistä kauttaan valtuustossa istuvien osuus uusista ykköspuheenjohtajista on vain 15–16 prosenttia. Kaikista valtuutetuista uusista on 44 prosenttia. Myös puheenjohtajien keski-ikä (52 v.) on korkeampi kuin tavallisilla rivivaltuutetuilla (50 v.). Edellä kuvattua seuraa, että nuoret alle kolmekymppiset valtuustojen ja hallituksen puheenjohtajat ovat myös tällä valtuustokaudella harvinaisuus.

Kuudessa kunnassa valittiin ennakkoluulottomasti valtuuston puheenjohtajaksi alle 30-vuotias valtuutettu. Neljässä kunnassa hallituksen puheenjohtajaksi tuli valituksi alle 30-vuotias. Nuoresta iästä huolimatta valtaosalla näistä nuorista puheenjohtajista oli kuitenkin valtuustokokemusta jo edelliseltä kaudelta.

Kunnallisten luottamustehtävien vuosien määrää ei ole rajattu eikä ylintä ikäraja asetettu. Nykyisistä valtuutetuista tietyvästi pisimpään valtuustossa olleella, Pukkilan valtuuston puheenjohtajaksi kesäkuussa 2017 valitulla henkilöllä on menossa jo 50. valtuustovuosi.

Hyvin hoidetulle puheenjohtajan pestille ehdotetaan usein jatkoa. Niinpä joku saattaa olla valtuuston tai hallituksen puheenjohtajistossa useita valtuustokausia, ehkä jopa 20-30 vuotta.

Kansanedustajia runsaasti valtuutettuina, moni myös puheenjohtajana

Kansanedustajien osallistuminen kuntapolitiikkaan on suomalaisen erikoisuus, vastaavaa ei löydy muista Pohjoismaista. Kevään kuntavaaleissa oli ehdolla kaikkiaan 162 kansanedustajaa, joista 159 sai valtuustopaikan omasta kotikunnastaan. Heistä 23 tuli valituksi kuntansa valtuuston puheenjohtajaksi ja neljä hallituksen puheenjohtajaksi. Nämä kansanedustaja-valtuuston/hallituksen puheenjohtajat ovat kaikki yli 2 000 asukkaan kunnista. Yli 100 000 asukkaan kunnista 44 prosentissa valtuuston tai hallituksen puheenjohtajana toimii kansanedustaja.

Tästä vakiintuneesta "maan tavasta" keskustellaan julkisuudessa kuitenkin huomattavasti harvemmin kuin kunnan palkkalistoilla olevan henkilön sopivuudesta kunnalliseen luottamustehtävään. Kysymys on mielenkiintoinen myös ajankäytöllisesti: luottamushenkilöiden ajankäyttöä kartoittaneen tutkimuksen (Sandberg 2015) mukaan luottamushenkilötyö vastaa suuremmissa kunnissa lähes puolipäiväistä työtä. Valtuustotyö vaatii vuonna

2015 keskimäärin 8,5 tuntia viikossa ja kunnanhallituksen jäsenen tehtävien hoitaminen yli 50 000 asukkaan kunnassa vastasi ajankäyttövaatimuksiltaan osa-aikatyötä.

Valtaosa puheenjohtajista suomenkielisiä

Valtaosa valituista valtuuston ja hallituksen puheenjohtajista on suomenkielisiä. Ruotsinkielisiä valtuuston puheenjohtajia on kaikkiaan 18 ja hallituksen puheenjohtajia 23. Yhteensä 14 kunnassa sekä valtuuston että hallituksen ykköspuheenjohtajat ovat äidinkieleltään ruotsinkielisiä. Maan ainoat saamenkieliset ykköspuheenjohtajat löytyvät Utsjoelta.

Valtuuston ja hallituksen puheenjohtajat on kunnissa tyypillisesti valittu neljäksi tai kahdeksi vuodeksi. Jää nähtäväksi miten yleisesti samat puheenjohtajat valitaan hoitamaan puheenjohtajuutta myös valtuustokauden toiseksi kaksivuotiskaudeksi.

Lisätietoa aiheesta

Keski-Petäjä, Miina & Antti Katainen (2017): Naiset ja miehet kuntaomisteisten yhtiöiden ylimmässä johdossa. STM Raportteja ja muistioita 2017:24. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/80006>

Kuntaliiton tiedote ja diapaketti 15.8.2017: Kunnanvaltuustojen puheenjohtajiksi valittiin ennatysmäärä naisia. <https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2017/kunnanvaltuustojen-puheenjohtajiksi-valittiin-ennatysmaara-naisia>

Pekola-Sjöblom, Marianne & Sirkka-Liisa Piipponen (2018): Kuntavaalit, ehdokkaat ja valitut vuonna 2017. Uutta kunnista 1/2018. Suomen Kuntaliitto. http://shop.kuntaliitto.fi/product_details.php?p=3447

Pekola-Sjöblom Marianne ja Sirkka-Liisa Piipponen 18.8.2017: Kuntavaaleista puheenjohtajavalintoihin. Blogi. <https://www.kuntaliitto.fi/blogi/2017/kuntavaaleista-puheenjohtajavalintoihin>

Piipponen, Sirkka-Liisa (2015): Kokokuva Manner-Suomen kuntien valtuustojen, hallitusten ja lautakuntien puheenjohtajista vuonna 2013. Uutta kunnista 3/2015. Suomen Kuntaliitto. http://shop.kunnat.net/product_details.php?p=3171

Piipponen Sirkka-Liisa (2013): Kunnalliset toimielimet ja luottamushenkilöt. Teoksessa Piipponen Sirkka-Liisa & Marianne Pekola-Sjöblom (toim.): Kuntademokratian ja -johtamisen tila- valtuustokaudella 2009–2012. Acta nro 252. Suomen Kuntaliitto. Helsinki. http://shop.kunnat.net/product_details.php?p=2955

Sandberg, Siv (2016): Kunnallisten luottamushenkilöiden ajankäyttö vuosina 1995–2015. ARTTU2-tutkimusohjelman julkaisusarja nro 5/2016. Suomen Kuntaliitto. http://shop.kunnat.net/product_details.php?p=3219

Julkaisut ovat saatavilla: www.kuntaliitto.fi/kirjakauppa

Liitetaulukot

Lähde: Kuntaliiton ja KL-Kustannuksen tiedonkeruu ja oikeusministeriöt ehdokasrekisteri.

Liitetaulukko 1. Valtuuston puheenjohtajien ja jäsenten ominaisuudet Manner-Suomen kunnissa 1.6.2017 alkaneella valtuustokaudella

Valtuustot 1.6.2017	Kaikki jäsenet	Pj	1. varapj.	2. varapj.	3. varapj	4. varapj
N, lkm	8 999	295	295	285	65	11
(% kunnista)	100 %	100 %	100 %	65 %	22 %	4 %
Puoluetusta, %:						
KESK	31	48	40	27		
SDP	19	22	20	20		
KOK	17	17	18	16		
PS	9	1	5	11		
VAS	7	3	6	7		
VIHR	6	2	3	5		
RKP	5	6	4	6		
KD	4	0	1	4		
MUUT	3	1	2	4		
N, lkm	8 999	295	295	285		
Sukupuoli, %:						
Naiset	39	39	31	37		
Miehet	61	61	69	63		
N, lkm	8 999	295	295	285		
Ikä vaalipäivänä:						
keski-ikä, vuosia	50	52	53	53		
Ikäluokat, %:						
18-29 v.	6	2	4	2		
30-39 v.	18	15	11	11		
40-49 v.	24	21	20	22		
50-64 v.	38	45	48	46		
Yli 64 v.	15	18	17	18		
N, lkm	8 999	295	295	285		
Äidinkieli, %:						
Suomenkielisiä	93	94	93	93		
Ruotsinkielisiä	6	6	7	6		
Saamenkielisiä	0	0	0	0		
Vieraskielisiä	1	0	0	0		
N, lkm	8 999	295	295	285		
Kokemus luottamustehtävistä, %:						
Ensi kertaa valtuustossa	44	15	21	27		
Ollut aikaisemmin valtuustossa	56	85	79	73		
Kansanedustaja	2	8	3	3		
N, lkm	8 999	295	295	285		

Liitetaulukko 2. Valtuuston puheenjohtajien puolue Manner-Suomen kunnissa vuonna 2017 alkaneella valtuustokaudella kuntakokoluokittain, %

Kuntakoko 1.1.2017	Lkm	KESK, %	SDP, %	KOK, %	PS, %	VAS, %	VIHR, %	RKP, %	KD, %	Muut, %
alle 2 000 as.	32	75	16	3	3	3	0	0	0	0
2 000-5 000 as.	86	66	13	9	2	5	1	1	0	2
5 001-10 000 as.	81	43	26	17	0	2	0	9	1	1
10 001-20 000 as.	41	34	24	27	0	2	0	12	0	0
20 001-50 000 as.	34	24	41	24	0	3	3	6	0	0
50 001-100 000 as.	12	25	17	42	0	0	0	17	0	0
yli 100 000 as.	9	0	22	44	0	0	33	0	0	0
Manner-Suomi	295	48	22	17	1	3	2	6	0	1

Liitetaulukko 3. Tietoja valtuuston puheenjohtajista Manner-Suomen kunnissa vuonna 2017 alkaneella valtuustokaudella kuntakokoluokittain, %

Kuntakoko 1.1.2017	Lkm	Miehiä, %	Naisia, %	Keski-ikä	18-29 v., %	30-39 v., %	40-49 v., %	50-64 v., %	yli 64 v., %	Ruotsinkielisiä, %	Kansanedustajia, %	Ensi kertaa valtuustossa, %
alle 2 000 as.	32	69	31	54	0	9	19	59	13	0	0	9
2 000-5 000 as.	86	70	30	55	1	12	14	52	21	1	2	29
5 001-10 000 as.	81	67	33	53	2	15	21	41	21	10	5	16
10 001-20 000 as.	41	51	49	53	0	17	20	41	22	10	12	5
20 001-50 000 as.	34	41	59	47	9	15	38	26	12	9	15	6
50 001-100 000 as.	12	58	42	49	0	17	33	50	0	17	33	0
yli 100 000 as.	9	33	67	44	0	44	22	33	0	0	33	0
Manner-Suomi	295	61	39	52	2	15	21	45	18	6	8	15

Liitetaulukko 4. Valtuuston puheenjohtajien puolue Manner-Suomen kunnissa vuonna 2017 alkaneella valtuustokaudella maakunnittain, %

Maakunta 1.1.2017	Lkm	KESK, %	SDP, %	KOK, %	PS, %	VAS, %	VIHR, %	RKP, %	KD, %	Muut, %
Etelä-Karjala	9	33	33	22	0	0	0	0	0	11
Etelä-Pohjanmaa	17	65	0	29	0	0	0	0	0	6
Etelä-Savo	14	57	29	14	0	0	0	0	0	0
Kainuu	8	88	0	0	0	13	0	0	0	0
Kanta-Häme	11	9	45	45	0	0	0	0	0	0
Keski-Pohjanmaa	8	88	0	13	0	0	0	0	0	0
Keski-Suomi	23	61	35	0	0	4	0	0	0	0
Kymenlaakso	7	43	14	43	0	0	0	0	0	0
Lappi	21	57	10	19	0	14	0	0	0	0
Pirkanmaa	22	18	36	36	5	0	5	0	0	0
Pohjanmaa	15	7	7	7	0	0	0	73	7	0
Pohjois-Karjala	13	54	38	0	8	0	0	0	0	0
Pohjois-Pohjanmaa	30	87	3	3	0	7	0	0	0	0
Pohjois-Savo	18	56	22	11	6	6	0	0	0	0
Päijät-Häme	9	56	11	22	0	0	11	0	0	0
Satakunta	17	53	24	24	0	0	0	0	0	0
Uusimaa	26	19	35	19	0	0	8	19	0	0
Varsinais-Suomi	27	30	33	22	0	4	4	4	0	4
Manner-Suomi	295	48	22	17	1	3	2	6	0	1

Liitetaulukko 5. Tietoja valtuuston puheenjohtajista Manner-Suomen kunnissa vuonna 2017 alkaneella valtuustokaudella maakunnittain, %

Maakunta 1.1.2017	Lkm	Miehiä, %	Naisia, %	Keski-ikä	18-29 v., %	30-39 v., %	40-49 v., %	50-64 v., %	yli 64 v., %	Ruotsin- kielisiä, %	Kansan- edustajia, %	Ensi kertaa valtuus- tossa, %
Etelä-Karjala	9	44	56	54	0	11	11	56	22	0	22	11
Etelä-Pohjanmaa	17	88	12	54	0	12	24	35	29	0	6	18
Etelä-Savo	14	50	50	53	0	14	21	43	21	0	0	7
Kainuu	8	50	50	47	25	13	0	63	0	0	13	25
Kanta-Häme	11	73	27	50	0	18	27	45	9	0	9	9
Keski-Pohjanmaa	8	63	38	50	0	13	50	25	13	13	0	25
Keski-Suomi	23	57	43	53	0	9	22	61	9	0	0	39
Kymenlaakso	7	43	57	50	0	14	29	57	0	0	0	0
Lappi	21	67	33	53	5	5	14	67	10	0	5	19
Pirkanmaa	22	32	68	47	5	27	27	27	14	0	0	9
Pohjanmaa	15	67	33	49	0	27	20	47	7	80	20	7
Pohjois-Karjala	13	54	46	55	0	8	23	46	23	0	15	15
Pohjois-Pohjanmaa	30	67	33	55	0	17	17	40	27	0	3	30
Pohjois-Savo	18	67	33	58	0	6	17	39	39	0	6	17
Päijät-Häme	9	56	44	49	11	22	11	56	0	0	0	22
Satakunta	17	53	47	56	0	6	12	59	24	0	18	0
Uusimaa	26	73	27	49	4	27	31	23	15	19	27	4
Varsinais-Suomi	27	70	30	54	0	11	22	44	22	0	0	7
Manner-Suomi	295	61	39	52	2	15	21	45	18	6	8	15

Liitetaulukko 6. Hallituksen puheenjohtajien ominaisuudet Manner-Suomen kunnissa 1.6.2017 alkaneella valtuustokaudella

Hallitukset 1.6.2017	Pj	1. varapj.	2. varapj.	3. varapj
N, lkm	295	295	193	8
(% kunnista)	100 %	100 %	65 %	3 %
Puoluetausta, %:				
KESK	59	30	26	
SDP	15	26	20	
KOK	16	22	16	
PS	1	5	10	
VAS	1	5	12	
VIHR	0	3	6	
RKP	7	3	5	
KD	0	1	2	
MUUT	1	3	4	
N, lkm	100	295	193	
Sukupuoli, %:				
Naiset	31	35	42	
Miehet	69	65	58	
N, lkm	295	295	193	
Ikä vaalipäivänä:				
keski-ikä, vuosia	52	52	50	
Ikäluokat, %:				
18-29 v.	1	1	6	
30-39 v.	14	14	17	
40-49 v.	24	23	24	
50-64 v.	49	46	40	
Yli 64 v.	11	16	12	
N, lkm	295	295	193	
Äidinkieli, %:				
Suomenkielisiä	92	94	94	
Ruotsinkielisiä	8	5	6	
Saamenkielisiä	0	0	0	
Vieraskielisiä	0	1	1	
N, lkm	295	295	193	
Kokemus luottamustehtävistä, %:				
Ensi kertaa valtuustossa	16	22	23	
Ollut aikaisemmin valtuustossa	84	78	77	
Kansanedustaja	1	0	2	
N, lkm	295	295	193	

Liitetaulukko 7. Hallituksen puheenjohtajien puolue Manner-Suomen kunnissa vuonna 2017 alkaneella valtuustokaudella kuntakokoluokittain, %

Kuntakoko 1.1.2017	Lkm	KESK, %	SDP, %	KOK, %	PS, %	VAS, %	VIHR, %	RKP, %	KD, %	Muut, %
alle 2 000 as.	32	81	6	6	0	0	0	3	0	3
2 000-5 000 as.	86	79	5	12	1	0	0	2	0	1
5 001-10 000 as.	81	62	9	11	0	2	0	15	0	1
10 001-20 000 as.	41	39	24	15	5	0	0	15	0	2
20 001-50 000 as.	34	26	26	41	0	3	0	3	0	0
50 001-100 000 as.	12	17	75	8	0	0	0	0	0	0
yli 100 000 as.	9	22	22	44	0	0	11	0	0	0
Manner-Suomi	295	59	15	16	1	1	0	7	0	1

Liitetaulukko 8. Tietoja hallituksen puheenjohtajista Manner-Suomen kunnissa vuonna 2017 alkaneella valtuustokaudella kuntakokoluokittain, %

Kuntakoko 1.1.2017	Lkm	Miehiä, %	Naisia, %	Keski-ikä	18-29 v., %	30-39 v., %	40-49 v., %	50-64 v., %	yli 64 v., %	Ruotsin- kielisiä, %	Kansan- edustajia, %	Ensi kertaa valtuus- tossa, %
alle 2 000 as.	32	91	9	52	0	9	25	56	9	3	0	16
2 000-5 000 as.	86	71	29	52	0	15	26	51	8	2	0	21
5 001-10 000 as.	81	65	35	54	2	9	17	56	16	15	1	16
10 001-20 000 as.	41	71	29	52	0	15	17	54	15	15	0	10
20 001-50 000 as.	34	59	41	46	3	24	44	24	6	3	6	12
50 001-100 000 as.	12	58	42	48	0	25	33	33	8	0	0	0
yli 100 000 as.	9	67	33	48	11	22	11	44	11	11	11	22
Manner-Suomi	295	69	31	52	1	14	24	49	11	8	1	16

Liitetaulukko 9. Hallituksen puheenjohtajien puolue Manner-Suomen kunnissa vuonna 2017 alkaneella valtuustokaudella maakunnittain, %

Maakunta 1.1.2017	Lkm	KESK, %	SDP, %	KOK, %	PS, %	VAS, %	VIHR, %	RKP, %	KD, %	Muut, %
Etelä-Karjala	9	78	11	11	0	0	0	0	0	0
Etelä-Pohjanmaa	17	76	0	18	6	0	0	0	0	0
Etelä-Savo	14	93	7	0	0	0	0	0	0	0
Kainuu	8	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Kanta-Häme	11	45	27	27	0	0	0	0	0	0
Keski-Pohjanmaa	8	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Keski-Suomi	23	70	17	9	0	0	4	0	0	0
Kymenlaakso	7	29	57	14	0	0	0	0	0	0
Lappi	21	81	0	5	0	10	0	0	0	5
Pirkanmaa	22	32	27	32	9	0	0	0	0	0
Pohjanmaa	15	13	7	0	0	0	0	80	0	0
Pohjois-Karjala	13	62	38	0	0	0	0	0	0	0
Pohjois-Pohjanmaa	30	97	3	0	0	0	0	0	0	0
Pohjois-Savo	18	83	17	0	0	0	0	0	0	0
Päijät-Häme	9	0	22	56	0	0	0	0	0	22
Satakunta	17	53	41	6	0	0	0	0	0	0
Uusimaa	26	15	12	38	0	4	0	31	0	0
Varsinais-Suomi	27	37	7	44	0	0	0	7	0	4
Manner-Suomi	295	59	15	16	1	1	0	7	0	1

Liitetaulukko 10. Tietoja hallituksen puheenjohtajista Manner-Suomen kunnissa vuonna 2017 alkaneella valtuustokaudella maakunnittain, %

Maakunta 1.1.2017	Lkm	Miehiä, %	Naisia, %	Keski-ikä	18-29 v., %	30-39 v., %	40-49 v., %	50-64 v., %	yli 64 v., %	Ruotsin- kielisiä, %	Kansan- edustajia, %	Ensi kertaa valtuus- tossa, %
Etelä-Karjala	9	56	44	49	0	22	33	44	0	0	0	11
Etelä-Pohjanmaa	17	76	24	51	0	18	18	53	12	0	0	6
Etelä-Savo	14	79	21	49	0	14	29	50	7	0	7	29
Kainuu	8	88	13	53	0	0	38	63	0	0	0	25
Kanta-Häme	11	45	55	49	0	18	45	27	9	0	0	27
Keski-Pohjanmaa	8	100	0	54	0	0	50	25	25	0	0	13
Keski-Suomi	23	78	22	51	0	26	13	52	9	0	0	17
Kymenlaakso	7	43	57	46	14	14	29	43	0	0	0	14
Lappi	21	48	52	52	0	14	24	43	19	0	0	24
Pirkanmaa	22	82	18	53	0	5	32	55	9	0	0	9
Pohjanmaa	15	73	27	59	0	0	13	47	40	80	0	7
Pohjois-Karjala	13	77	23	58	0	8	8	54	31	0	0	8
Pohjois-Pohjanmaa	30	67	33	50	0	17	27	50	7	0	0	23
Pohjois-Savo	18	56	44	51	6	11	22	50	11	6	0	28
Päijät-Häme	9	78	22	48	0	22	33	33	11	0	0	22
Satakunta	17	76	24	50	0	24	12	65	0	0	0	6
Uusimaa	26	65	35	50	4	15	27	46	8	31	12	12
Varsinais-Suomi	27	70	30	52	4	15	19	56	7	7	0	7
Manner-Suomi	295	69	31	52	1	14	24	49	11	8	1	16